

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΛΗΣ

Δεκέμβριος 1997 - Δεκέμβριος 2007,
Δέκα χρόνια από την εις Κύριον έκδημία
του μακαριστού Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης
κυρού Διονυσίου Λ. Ψαριανού.

ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟ

Ι
Ε
Ρ
Λ
Μ
Η
Τ
Ρ
Ο
Π
Ο
Λ
Ι
Σ
Σ
Ε
Ρ
Β
Ι
Ω
Ν
Κ
Α
Ι
Κ
Ο
Ζ
Λ
Η
Σ

† Ἐπίσκοπος, Διονύσιος Λ. Ψαριανός

Ο μακαριστὸς Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κυρὸς Διονύσιος (κατὰ κόσμον Νικόλαος Ψαριανός) γεννήθηκε στὴν Πιτροφόρ τῆς Ἄνδρου τὸ 1912. Πρωτότοκος γιὸς τοῦ ἱερέα Λεωνίδα καὶ τῆς πρεσβυτέρας Μαριγῶς ἀνατράφηκε μὲ εὐσέβεια μέσα σ' ἕνα καθαρὰ ἐκκλησιαστικὸ περιβάλλον μὲ ἔντονη καὶ πλούσια λειτουργικὴ ζωὴ. Σπούδασε στὴ θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν. Χειροτονήθηκε διάκονος τὸ 1934 ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ὑδρας Προκόπιο καὶ πρεσβύτερος τὸ 1945 ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Μαντινείας Προκόπιο καὶ τοποθετεῖται πρωτοσύγκελλος στὴν Τρίπολη, καὶ μετὰ τὸ 1949 στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν. Τὸ 1952 ἐκλέγεται καὶ χειροτονεῖται βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μὲ τὸν τίτλο τοῦ Ρωγῶν. Στις 19 Νοεμβρίου τοῦ 1957 ἐκλέγεται Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ ἐνθρονίζεται στὸν ἱστορικὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου στις 15 Δεκεμβρίου 1957.

Διακονώντας τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ στὴν Ἱερά Μητρόπολη Σερβίων καὶ Κοζάνης ἐπὶ σαράντα συναπτὰ ἔτη, τοποθετεῖ ὡς πρῶτο ἔργο του τὸν ἀγιασμό τῶν πιστῶν, ποὺ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὰ μυστήρια καὶ κυρίως τὴ Θεία Εὐχαριστία. Στὴ δευτέρα δέση ἔρχεται τὸ κήρυγμα ποὺ εἶναι πλούσιο, θεολογικὸ, ὀρθόδοξο, πατερικὸ. Ἐρμηνεύει καὶ ἀναπτύσσει τὴν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ μόνο τὸ κηρυκτικὸ ἔργο τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου εἶναι θεολογικὲς πραγματεῖες. Τὰ πάντα γράφονται πρὸς οἰκοδομὴ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Δημοσίευσε πληθώρα ἄρθρων, μελετῶν καὶ κηρυγμάτων. Οἱ μελέτες του ἀναφέρονται κυρίως σὲ ἐκκλησιαστικὰ θέματα καὶ στὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ. Τὸ 1990 ἀνακηρύχθηκε ἐπίτιμος Διδάκτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ὁ αὐτίδμος Ἱεράρχης κοιμήθηκε τὴν 7η Δεκεμβρίου 1997, ἡμέρα Κυριακή.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 13 (115 21)
Τηλ. 210 72 32.204, Φαξ 210 72 32.212

Πρωτ. 4859
Αριθμ.
Διεκπ. 2817

Ἀθήνησι 18η Δεκεμβρίου 2007

Πρὸς
τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῖλον.
Εἰς Κοζάνην.

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ.

Πάντε ἀμμένως πληροφορηθεῖσα ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 11ης μηνὸς Δεκεμβρίου ἐ.ε., ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνθίμου τὰ τῶν ἐκδηλώσεων μνήμη, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο τῇ ἡμετέρᾳ πρόφρονι διαθέσει καὶ μερίμνῃ πρὸς τιμὴν τοῦ μακαριστοῦ προκατόχου ἡμῶν Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου Ψαριανοῦ, ἤχη ἐἰς τὴν Ἀπόμωσιν ἵνα ἐκφράσῃ ἡμῖν τὰς ὁλοθύμας Αὐτῆς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσήσεις.

Διὰ τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν προσβλήθη ἡμεῖς ἐπὶ τὸ ἀκέραιον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησιαστικὸν ἦθος τοῦ ἀριζήλου τούτου Ἱεράρχου τῆς Ἐκκλησίας, τὸ περιπούμενον συγγραφικὸν ἔργον αὐτοῦ, ἡ ἀξιομίμητος ἱερατικὴ πολιτεία, ἡ θεόφρων σύνεσις, ὡς καὶ τὰ πολυάριθμα ἄλλα, δι' ὧν ἐπρωικίσθη παρὰ τοῦ δωρεοδότου Κυρίου καὶ ἄλλα ἀνέδειξαν αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν πλέον διατετῶν τῆς Ἐκκλησίας Ποιμένων.

Ἐπὶ δὲ ταῦτοις, εὐχόμενοι ὅπως καὶ ἡμεῖς συνεχίσῃτε τὸν αὐτὸν ἀρχιερατικὸν δόλιχον, κατασαζόμεθα τὴν ἡμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ καὶ διατελούμεν μετ' ἀγάπης.

Τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ἀπουσιάζοντος

fo. [Signature]

* Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ, Προεδρεῖον

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

[Signature]
† Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιαζούλης

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ:

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Θεσσαλονίκης κ. Ἀνθίμου.
Εἰς Θεσσαλονίκην.

Εισαγωγική ομιλία του πανοσιολογιωτάτου Αρχιμ. Άμβροσίου Σταμωλιάκα

«Ἐν ἔστω τοῦδ' ἔργον ἱερέως, καὶ μόνον, ψυχὰς καθαίρειν ἐν βίῳ τε καὶ λόγῳ,
ἄνω φέροντα ἐνθῆοις κινήμασι, γαληνόν, ὑψίνουν τε, τὰς θείας μόνας
ἀκηλιδῶτους ἐμφάσεις τυπούμενον, ὥσπερ κάτωπτρον ἐνδοθεν μορφούμενον·
ἀγνάς τε πέμψειν προσφορὰς ὑπὲρ τέκνων, ἕως ἂν αὐτοὺς προσφορὰν καταρτίσῃ».

(Γρηγορίου Θεολόγου, Ἔργα, Τόμ. 10, σ. 214, ΕΠΕ)

Σεβασμιώτατοι, σεβαστοὶ Πατέρες, κ.κ. Βουλευτές, Στρατηγέ, κ. Νομάρχα, κ.κ. Δήμαρχοι,
κ.κ. Πρόεδροι τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Τ.Ε.Ι. Δυτικῆς Μακεδονίας, κ.κ. Καθηγητές, κυρίες καὶ κύριοι,

Τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ἀπὸ τὸ δωδέκατο ποίημα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μὲ τίτλο «Εἰς ἑαυτὸν καὶ περὶ ἐπισκόπων»:

«Ἔνα ἅς εἶναι τὸ ἔργο τοῦ ἱερέα καὶ μοναδικό, νὰ καθαίρει τὶς ψυχὰς μὲ τὸ βίῳ καὶ τὸ λόγο του, νὰ ὀδηγεῖ πρὸς τὰ ἄνω μὲ δεῖκτες ἀνυψώσεις, γαλήνιος, ὑψηλόχαστος, πὸν νὰ δέχεται μόνο τὶς ἀποτυπώσεις ἀπὸ τοὺς θεῖους, ἀκηλιδῶτους φωτισμούς, σὰν ἕνας καθρέφτης πὸν μέσα του δέχεται μορφές· καὶ νὰ στέλνει προσφορὰς ἀγνές γιὰ χάρη τῶν παιδιῶν, ὥσπου νὰ κάνει προσφορὰ αὐτοὺς τοὺς ἰδιοὺς», τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ταιριάζει ἀπόλυτα στὸ λειτουργιὸ τοῦ Ὑψίστου Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης κυρὸ Διονύσιο Ψαριανό.

Ἄν καὶ πολὺ μικρός, κυρίως δὲ πολὺ λίγος ἐγώ, ὄχι γιὰ νὰ γράψω καὶ νὰ μιλήσω γιὰ τὸν αἰοίδιμο Ἱεράρχη, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ γιὰ νὰ παρουσιάσω μία ἐκδήλωση πρὸς τιμὴν του, τολμῶ σήμερα νὰ σταθῶ ἐνώπιόν σας καὶ νὰ τὸ πράξω.

Ἦμουν μικρὸ παιδί ὅταν ὁ Διονύσιος ἐπισκεπτόταν τὴν ἱστορικὴ πόλη τῶν Σερβίων καὶ λειτουργοῦσε καὶ κήρυττε στοὺς δύο ναοὺς της. Ἦταν γιὰ μένα καὶ γιὰ ἄλλα παιδιά τῆς ἡλικίας μου τὸ γεγονός. Θὰ λειτουργοῦσε στὴν πόλη μας ὁ ἐπίσκοπός μας· καὶ σταματῶ στὸ «ἐπίσκοπος» διότι σ' ἐκείνη τὴν ἡλικία δὲν εἶχαμε κατανοήσει ἀκόμη τὴ θέση τοῦ ἐπισκόπου ὡς πατέρα ἀνάμεσά μας.

Θυμᾶμαι τὸν ἐπίσκοπο Διονύσιο ἀπλό, λιτό, σοβαρό, ἀρχοντικό, προβληματισμένο, ὀλιγόλογο, σκεπτικό, γαλήνιο· ὅλα αὐτὰ μὲ ἐντυπωσίαζαν. Ἐκεῖνο ὅμως πὸν μοῦ προκαλοῦσε δέος ἦταν ἡ θεία λειτουργία τῆς ὁποίας προήδρευε. Κι ἐκεῖ σεμνός, χωρὶς περιττὲς κινήσεις, μὲ ἀπλὲς μελωδίες, ἀπαλλαγμένες ἀπὸ φωνητικὲς ἐπιδείξεις καὶ ὑπερβολές.

Περιμέναμε μὲ ἀνυπομονησία νὰ ἀκούσουμε τὸ «Ἐν τῷ ναῷ «ἐστῶτες τῆς δόξης σου...», πὸν τόσο ὠραία ἔψαλλε μετὰ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας· τοὺς στίχους τῶν ἀντικρῶνων τῆς Θείας Λειτουργίας, πὸν μὲ τόσο νόημα ἀπήγγελλε· τὶς εὐχὲς τῆς μικρῆς εἰσόδου, τοῦ εὐαγγελίου, τῆς μεγάλης εἰσόδου καὶ τῆς ἀναφορᾶς· τὸ κοντάκιο τῶν Χριστουγέννων «Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει...»· τὸν εἰρμὸ «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου...», πὸν τόσο χαίροταν νὰ ψάλλει κατὰ τὴν ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Παναγίας καὶ ὄχι μόνο, ἀλλὰ καὶ μετὰ, κατὰ τὴν ὥρα τῆς συζήτησης καὶ τοῦ κεράσματος· τὴ δεύτερη στάση τῶν Οἴκων τῆς Θεοτόκου «Ἦκουσαν οἱ ποιμένες τῶν ἀγγέλων ὑμνοῦντων τὴν ἕνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν...», μὲ ἀποκορύφωμα τὸ κοντάκιο τοῦ ὄρθρου τῆς Μεγάλης Τρίτης «Τὶ ραθυμῆς ἀδλία ψυχή μου...», πὸν ἀκόμη ἀντηχεῖ στ' αὐτιά μου. Τῷ ὄντι σειόταν ὁ ναὸς μὲ τὴν ἀπαγγελία τοῦ Διονυσίου.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἐμπειρίες μπορεῖ νὰ ἀκούγονται παιδιάστικες καὶ ἀφελεῖς, ὅμως σημάδεψαν τὴ ζωὴ πολλῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ σπουδαιότερο μᾶς ἔκαναν νὰ κατανοήσουμε ὅτι ἡ θεία λειτουργία δὲν εἶναι ὑπόθεση ἀτομικὴ ἀλλὰ ὑπόθεση ὄλων τῶν συναγμένων πιστῶν. Αὐτὸ πίστευε ὁ αἰοίδιμος ἱεράρχης, αὐτὸ κήρυττε καὶ αὐτὸ προσπαθοῦσε νὰ περάσει στὴ συνείδηση τοῦ καθενὸς μας μὲ τὴν ἀνάγνωση τῶν εὐχῶν «εἰς ἐπήκοον» ὄλων καὶ μὲ τὴν ἀπλή ψαλμῶδηση τῶν ὕμνων, ὥστε νὰ μᾶς διεγείρει ὅλους νὰ τὸν ἀκολουθοῦμε καὶ νὰ συμφάλλουμε ἢ καλύτερα νὰ συλλειτουργοῦμε μαζί του.

Ὁ ἐπίσκοπος Διονύσιος Ψαριανός ἔκανε πράξη ὅσα μᾶς εἶπε στὴν ἀρχὴ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Εἶναι ἄλλωστε γνωστὴ σὲ ὅλους μας ἡ

ἀγάπη και ὁ σεβασμός του πρὸς τὸν ἅγιο Γρηγόριο και τὰ κείμενά του. Μοναδικό του μέλημα ἦταν ἡ κάθαρση και ὁ ἁγιασμός τῶν πιστῶν. Πάσχιζε γι αὐτὸ καθημερινὰ τόσο μετὴν ἀπλότητα τοῦ βίου του ὅσο και μετὴν καθαρότητα τοῦ λόγου του, ὁ ὁποῖος ἦταν πάντοτε ἀγιογραφικός και πατερικός και ποτὲ ἐθνικός ἢ πολιτικός. Ὅντως μᾶς ἀνύψωνε «πρὸς τὰ ἄνω» κάθε φορά που λειτουργοῦσε και κήρυττε και ὄχι μόνο, ἀλλὰ και κάθε που συναναστρεφόμασταν μαζί του και ἀκοῦσαμε τὰ σοφὰ λόγια του. Κύριο και πρωταρχικό ἔργο του ἦταν ἡ τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας, ὥστε ὅλοι νὰ γίνουμε σῶμα Χριστοῦ. Ἐλεγε χαρακτηριστικὰ πὼς φιλανθρωπία και κτίρια μπορεῖ νὰ κάνει ὁ καθένας· αὐτὸ ὅμως που μόνο ὁ παπᾶς μπορεῖ νὰ προσφέρει στοὺς ἀνθρώπους και κανεὶς ἄλλος εἶναι ἡ θεία Λειτουργία. Γνωρίζε μάλιστα πολὺ καλὰ πὼς ἡ ὁποιαδήποτε δραστηριότητά του μετὰ τὴν τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας δὲν ἦταν ἀπλὴ διοίκηση ἀλλὰ προέκταση τῆς χάρις και τῆς εὐλογίας τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολη Σερβίων και Κοζάνης, διὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου της κ. Παύλου στέκεται μετὴν πολὺ σεβασμὸ ἐνώπιον τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου σήμερα, δέκα χρόνια μετὰ τὴν κοίμησή του. Βλέπει τὸν ἀοίδιμο ἱεράρχη της στὰ ἔργα που ἄφησε· στή σωστὴ τέλεση τῆς θείας Λειτουργίας, τὴν ὁποία ἐκεῖνος καθιέρωσε μετὴν παράδειγμά του και που τόσο ἀνάγκη ἔχουμε σήμερα· στὰ ἐμπνευσμένα και σοφὰ κείμενά του, τὰ ὁποῖα μποροῦν νὰ συγκαταλεχθοῦν στὰ κείμενα τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, στὰ μνημεῖα τοῦ πολιτισμοῦ μας· και τέλος στή συνείδηση τοῦ λαοῦ αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλης, ὁ ὁποῖος, ἂν μὴ τί ἄλλο, γνωρίζει τὴν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας ὡς σώματος Χριστοῦ, καθὼς και τὴ σημασία και τὴ θέση τοῦ ἐπισκόπου ὡς πατέρα.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους και μετὴν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης δέκα ἐτῶν ἀπὸ τὴν κοίμησή του, ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία ἀποφάσισε τὸ ἡμερολόγιο τοῦ 2008 νὰ εἶναι ἀφιερωμένο στὸ μακαριστὸ ἐπίσκοπό της Διονύσιο Ψαριανό. Τὸ ἡμερολόγιο αὐτὸ, σεμνὸ, σοβαρὸ και λιτό, ὅπως ἀρμόζει στὸν ἀοίδιμο Ἱεράρχη, ἐκδόθηκε μετὴν εὐγενικὴ χορηγία τῆς Νομαρχιακῆς Αὐτοδιοίκησης Κοζάνης, τὴν ὁποία εὐχαριστοῦμε θερμότερα στὸ πρόσωπο τοῦ Νομάρχου κ. Γιώργου Δακῆ. Ἐκδόθηκε σὲ 20.000 ἀντίτυπα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐξαντληθεῖ.

Περιλαμβάνει πρόλογο τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Παύλου, χαιρετισμὸ τοῦ Νομάρχου Κοζάνης κ. Γιώργου Δακῆ, κείμενο γιὰ τὴ ζωὴ και τὸ ἔργο τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου και μία

ἀπὸ τὶς ὠραιότερες ὁμιλίες του, τὴ γνωστὴ σὲ ὅλους μας μετὴν τίτλο «Πατροπαράδοτον σέβας», που ἐκφώνησε τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ 1988, στὸν Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν. Δίπλα στὸ ἔροτολόγιο κάθε μῆνα ὑπάρχει μικρὸ κείμενο που ἀναφέρεται στή σπουδαιότερη γιορτὴ τοῦ μῆνα και ἀποτελεῖ τμήμα ὁμιλίας που ἐκφωνήθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο σὲ κάποιο ναὸ τῆς Μητροπόλης. Τὸ ἡμερολόγιο κοσμοῦν φωτογραφίες ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ δραστηριότητά του, εἴτε ὡς ἐπισκόπου Ρωγῶν εἴτε ὡς Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης. Στὸ τέλος ὑπάρχουν τὰ σχετικὰ μετὴν Διοίκηση τῆς Μητροπόλης.

Τὰ κείμενα που σχετίζονται μετὴν ἀοίδιμο ἱεράρχη καθὼς και τὶς φωτογραφίες ἐπιμελήθηκαν ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος Δημήτριος Χαρισίου, Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος Κοζάνης και ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης και ὁ θεολόγος κ. Μιχάλης Κρανιώτης. Τὴ συνολικὴ εὐθύνη τῆς ἐκδόσης εἶχε ὁ κ. Ζήσης Μπέλλος, θεολόγος και ὑπάλληλος τῆς Ἱεράς Μητροπόλεώς μας.

Θέλουμε νὰ πιστεύουμε πὼς τὸ ἡμερολόγιο αὐτὸ καταφέρει μέσα στὶς λίγες και σεμνὲς σελίδες του νὰ παρουσιάσει τὸ μεγαλεῖο τῆς προσωπικότητας τοῦ Διονυσίου Ψαριανοῦ· προσωπικότητας που ἔφτασε σὲ αὐτὸ τὸ ὕψος ἐξαιτίας ἐνὸς και μόνο λόγου· γιατί κατανόησε πὼς δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ κλείσω τὴ σύντομη αὐτὴ παρουσίαση παραλληλίζοντας τὸν ἀοίδιμο ἱεράρχη μετὴν ἅγιο Γρηγόριο, ὅταν τὸ 1985 ἔγραφε στὸ «Υπόμνημα περὶ τῆς θείας λατρείας πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»: «Ὅλα δεῖχνουν ὅτι ἔρχονται δύσκολες ἡμέρες γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Χωρὶς αὐτὸ νὰ ἀποτελεῖ κινδυνολογία, πρέπει νὰ δεχθοῦμε πὼς εἶναι σκληρὴ ἡ πραγματικότητα. Καὶ δὲν φοβόμαστε βέβαια πὼς θὰ χαθεῖ ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ θὰ δοκιμασθοῦν οἱ χριστιανοὶ και φυσικὰ πρῶτοι οἱ ποιμένες. Καὶ πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε πὼς δὲν εἴμαστε ἔτοιμοι. Δὲν μπορέσαμε νὰ τοποθετηθοῦμε ὀρθὰ μέσα στὴν πολιτικὴ και κοινωνικὴ πραγματικότητα τοῦ καιροῦ μας. Ἐξακολουθοῦμε νὰ ἔχουμε τὶς ἀντιλήψεις παλαιότερων καιρῶν και φιλοτιμούμεθα νὰ εἴμαστε ὅλα τὰ ἄλλα, ἐκτὸς ἀπὸ ἱερεῖς και λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὅμως ἡ Ἐκκλησία πάντα, και περισσότερο στοὺς δύσκολους καιροὺς, δὲν στέκει παρά ὡς κοινωνία λατρείας. Οὔτε τὸ κήρυγμα, ὡς ἀπλὴ διδασκαλία, οὔτε ἡ κοινωνικὴ δραστηριότητα κρατοῦν τὴν Ἐκκλησία, ὅσο ἡ θεία λατρεία».

Μήνυμα τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου

Ὁ Μητροπολίτης Περγάμου

Ἀθῆναι 7-12-2007

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλον, εἰς Κοζάνην

Σεβασμιώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ
Ἀδελφέ,

ἡ κατὰ πάντα ἐπαινετὴ πρωτοβουλία Σας νὰ τιμήσει ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης τὴν δεκάτην ἐπέτειον τῆς κοιμήσεως τοῦ μακαριστοῦ προκατόχου Σας κυροῦ Διονυσίου μὲ εἰδικὰς Ἐκδηλώσεις μὲ συνεκίνησε βαθύτατα, λόγῳ τοῦ μακροχρονίου προσωπικοῦ δεσμοῦ μου μὲ τὸν ἀείμνηστον Ποιμενάρχην τῆς γενετέρας μου. Ἀνειλημμένοι ὑποχρεώσεις μὲ ἐμποδίζουν νὰ παραβρεθῶ εἰς τὰ τιμητικὰς αὐτὰς Ἐκδηλώσεις διὰ τὸν ἀοίδιμον Ἱεράρχην, παρὼν ὅμως νοερῶς αἰσθάνομαι τὸ χρέος νὰ ἀναφερθῶ μὲ ὀλίγας ἔστω λέξεις εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν μορφήν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν προσφορὰν τῆς.

Ὁ Μητροπολίτης Διονύσιος δὲν ὑπῆρξε μόνον καλὸς Ποιμὴν τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐποίμανε τὸν λαὸν τῆς Ἐπαρχίας του μὲ σύνεσιν καὶ σοφίαν. Ἡ παρουσία του εἰς τὴν καθ' ὅλην ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν ἔδρασε ἀνεξίτηλα τὴν σφραγίδα τῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν 20ὸ αἰῶνα. Κατεξοχὴν παραδοσιακὸς Ἱεράρχης ἐπίστευε καὶ διεκήρυττε ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι κατ' οὐσίαν παρὰ ἀγιασμός καὶ ἄσκησις καὶ ὅτι τὸ κύριον ἔργον τῆς Ἐκκλησίας δὲν συνίσταται εἰς τὴν κοινωνικὴν δράσιν τῆς οὔτε εἰς τὸν ἀτομικὸν εὐσεβισμόν, ἀλλὰ εἰς τὴν λατρείαν καὶ μάλιστα εἰς τὴν θεῖαν Εὐχαριστίαν. Τὸ ἐπήγραμμα «πὲς μου πῶς λατρεύεις, νὰ σοῦ πῶ πῶς πιστεύεις» προέρχεται ἀπὸ τὰ λόγια του καὶ ἐκφράζει τὸν τρόπον τῆς σκέψεώς του. Ἡ Ὁρθοδοξία, διὰ τὸν ἀείμνηστον Ἱεράρχην, δὲν εἶναι ἰδεολογία, ἀλλὰ

Ἐκκλησία, δηλαδὴ σύναξις εὐχαριστιακὴ περὶ τὸν ἐπίσκοπόν τῆς. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ τρόπος τελείσεως τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν ὑπῆρξε πρωταρχικὸν μέλημά του. Ἀλλ' ὁ παραδοσιακὸς αὐτὸς Ἱεράρχης διέδετε συγχρόνως πολὺπλευρον παιδείαν, βαθεῖαν γνωριμίαν μὲ τὰ γράμματα, τὴν μουσικὴν καὶ τὸν σύγχρονον στοχασμόν. Ἀφήνει ὀπίσω του πλούσιον συγγραφικὸν ἔργον θεολογικοῦ καὶ ποιμαντικοῦ περιεχομένου, ὅπως μαρτυροῦν οἱ τόμοι τῶν κηρυγμάτων καὶ τῶν ὁμιλιῶν του μὲ παρεμβάσεις εἰς τὰ σύγχρονα προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας. Γνώστης ὅσον ὀλίγοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκαλλιέργησε μὲ ἐπιμονὴν τὴν φιλολογικὴν ἀκρίβειαν ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου. Ὁ ἀείμνητος Μητροπολίτης Διονύσιος διήνυσε τὸν βίον του ἱεροπρεπῶς καὶ διηκόνησε τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας, ἀρνούμενος τὴν τύρβην καὶ τὸν θόρυβον τῆς διατυμπανιζομένης δημοσιότητος. Στὸ πρόσωπόν του συνηπνῶντο αἱ ἀρεταὶ τῆς συνέσεως, τῆς σοφίας, τῆς παιδείας καὶ λογιότητος, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος καὶ ἠθους. Ἡ ἱστορικὴ Ἱερὰ Μητρόπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἡ ὁποία ἐγνώρισε κατὰ τὸ παρελθὸν διαπρεπεῖς ποιμενάρχας, ὑπῆρξεν ὄντως εὐτυχὴς νὰ ἔχει ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα ὡς πατέρα καὶ ἐπίσκοπόν τῆς ἓναν ἱεράρχην τοῦ πνευματικοῦ διαμετρήματος τοῦ Διονυσίου τοῦ Ψαριανοῦ.

Ἄς εἶναι ἡ μνήμη του αἰωνία καὶ ἅς σκεπάζει ἡ εὐχή καὶ ἡ εὐλογία του τὴν τοπικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν μὲ τόσῃ ἀφοσίωσιν ἐποίμανε.

Μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ τιμῆς
Ὁ Περγάμου Ἰωάννης

Ὁμιλία τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνθίμου

Α) Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης κυρός Διονύσιος Λ. Ψαριανός

Αἰσθάνομαι καὶ πάλι βαρεία τὴν εὐδύνη ποῦ ἀνέλαβα νὰ παρουσιάσω μέ αὐτό τό κείμενο τὴν προσωπικότητα καὶ τό πολυσχιδές ἔργο τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου Ψαριανοῦ. Ἡ χρονική καὶ ποσοτική ἔκταση αὐτοῦ, ἡ πατερική ποιότητά του καὶ ἡ πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ ἐσώτερα τῆς πίστεως μεθοδική ἀνέλιξη του εἶναι τὰ στοιχεῖα ποῦ μέ τρομάζουν, γιὰ τό ἕαν δηλαδή θά κατορθώσω νὰ δώσω στόν ἀναγνώστη καὶ στή θεολογική Γραμματεία τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποία αὐτό τό πολυσχιδές καὶ ἐπίμοχθο ἔργο ἐπάξια διακαίουται. Πρόκειται γιὰ ἕνα ἔργο ἐκκλησιαστικῆς πνοῆς καὶ ἐμπνεύσεως, γιὰ ἕνα ἔργο ζωῆς καὶ συνέπειας, γιὰ ἕνα ἔργο εὐαγγελικῆς ἀφρητηρίας καὶ ὀρθοδόξου διαδρομῆς, γιὰ ἕνα ἔργο ποῦ χαράσσει καὶ κατασκευάζει τόν δρόμο ἀπό τὴν στρατευομένη πρὸς τὴν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία. Τόν πυρῆνα τῆς σκέψεως, τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Κοζάνης Διονυσίου, ὡς ποιμένος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, διακατέχει ἕνας στόχος καὶ ἕνας σκοπός· πῶς τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἐνορίας ἢ τῆς ἐπισκοπῆς θά συνειδητοποιήσῃ τὴν θέση τοῦ ἐντός αὐτῆς καὶ πῶς θά χειραγωγηθῇ γιὰ νὰ φθάσῃ στή χαρά τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ στή νοσταλγία τῆς ἐν οὐρανοῖς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Στή διαδρομὴ αὐτῆ, τῆς διδακτικῆς καὶ ποιμαντικῆς μέριμνας, ὁ Κοζάνης Διονύσιος τείνει νὰ βεβαιώσῃ ἀπόλυτα τόν θεωρό τοῦ ἔργου του, ὅτι «πάντα ἠγεῖται σκύβαλα εἶναι» προκειμένου νὰ συμβάλῃ στήν ἐπίτευξη τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀποβολή τῶν στοιχείων καὶ τῶν μεθόδων τοῦ κόσμου ἀπό

ἕνα τέτοιο ἀγώνισμα εἶναι προφανῆς, γεγονός ποῦ ἀφήνει νὰ φανῇ, μέ ἀνεπιτήδευτη γνησιότητα, ἡ ἐναπόθεση τῆς ἀνδοφορίας καὶ τῆς καρποφορίας αὐτοῦ στήν εὐλογία καὶ στή Χάρη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κοζάνης Διονύσιος διετέλεσε «παιδιόθεν καὶ μέχρι τοῦ τέλους» βαπτιζόμενος στήν κολυμβήδρα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, γι' αὐτό καὶ διαρκῶς ἀντλοῦσε καὶ προσέφερε στό ποίμιό του καὶ στόν εὐρύτερο κύκλο τῶν μαθητῶν του νάματα ἐκκλησιαστικά, ἀληθινῆ ἑαρινῆ δρόσο πνευματικῆς ἀναψυχῆς καὶ στερεῆς ἐσωτερικῆς οἰκοδομῆς. Ξεκινώντας ἀπό τὴν ἀπλή ἀναστροφή του μέ κληρικούς καὶ θεολόγους, καὶ φθάνοντας μέχρι τό ἐπίσημο βῆμα γιὰ μία ὁμιλία, ὁ ἐπίσκοπος αὐτός τῆς Ἐκκλησίας ἀπεκάλυπτε τὰ σταθερά ἰδιώματα τῆς προσωπικότητάς του, ποῦ εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς πατερικῆς γνώσεως, οἱ λογικῆς εὐαισθησίας τῆς ποιμανούσης τόν λαό τοῦ Θεοῦ καρδιάς του, τό βαθύτατα λειτουργικό βίωμά του, ἡ ἀγωνία του γιὰ τὴν πορεία τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ ἀγάπη του γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ὑπηρετοῦν τό κήρυγμα καὶ τὰ θεολογικά γράμματα. Σέ κάθε στιγμή, σέ ὅποια ἀναστροφή, ὁ Κοζάνης ἐσκέπτετο ἐκκλησιαστικά, ὡμιλοῦσε πατερικά, ἐδίδασκε εὐαγγελικά, χειραγωγοῦσε λατρευτικά, καλλιεργοῦσε ποιμαντικά. Ἡ ἐπιθυμία του νὰ διδάξῃ καὶ νὰ φανερώσῃ τίς ἀλήθειες ποῦ ὁ ἴδιος ἐβίωσε στό σπουδαστήριό του καὶ πρό πάντων στήν ἐκκλησιαστικὴ διακονία του, τόν ἔκανε περισσότερο νὰ ὁμιλῇ καὶ ὀλιγώτερο νὰ διαλέγεται. Ἡρέσκετο καὶ ἐγνώριζε νὰ τιμᾷ τόν ἱεροκέρυκα ἀπό τοῦ ἄμβωνος ἢ τόν ὁμιλητὴ ἀπό τοῦ βήματος. Ἐκτιμοῦσε τόν πνευματικὸ κόπο καὶ τὴν εὐδύνη τῆς συγγραφῆς, καὶ ἔτσι ἔχαι

ρετο και έσέβετο κάθε πραγματεία και κάθε βιβλίο. Για όσους τόν έγνωρισαν από κοντά, ο Κοζάνης Διονύσιος ήτο λειτουργός και διδάσκαλος τής Έκκλησίας, μέ όση ευρύτητα μπορούμε νά δώσωμε σέ αυτές τίς έννοιες. Καί βεβαίως στά τριάντα όκτώ χρόνια τής άρχιερατείας του, δέν παρέμεινε ο άπλουθς θεωρητικός διδάσκαλος τής Έκκλησίας. Τό ποιμαντικό έργο του διέθετε έντυπωσιακές πτυχές τής έμπρακτης αγάπης, μέ τήν διοργανωμένη φιλανθρωπία, μέ τά έκκλησιαστικά ιδρύματα για τά προβλήματα ζωής τών πιστών. Στο τρίπτυχο του έργου τής Έκκλησίας, δηλαδή στον τομέα τής θείας λατρείας, στή διακονία του κηρύγματος και στην άσκηση τής αγάπης, ο Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης κυρός Διονύσιος Ψαριανός έχει αποτυπώσει μία πλούσια έκκλησιαστική καρποφορία τήν όποία αξίζει νά αναπτύξωμε. Είναι δέ προφανές, για νά είμεθα και αποδεδειγμένως συνεπείς μέ τόν τίτλο του πονήματός μας, ότι τό διδακτικό και τό ποιμαντικό έργο ενός έπισκόπου είναι όντως ή θεία λατρεία, τό κήρυγμα του Λόγου και ή αγάπη. Η διοίκηση είναι ένα επί πλέον σημαντικό κεφάλαιο τής ζωής μίας τοπικής Έκκλησίας.

Τόσο στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών κατά τά έτη 1952-1957 ως βοηθός έπίσκοπος Ρωγών, όσο και στην ιερά Μητρόπολη Σερβίων και Κοζάνης από τό έτος 1957 μέχρι και τό 1997, ο μνημονευόμενος σήμερα Ίεράρχης, ήσκησε τήν έκκλησιαστική διοίκηση κατά τρόπο ύποδειγματικό. Η μεγάλη ήλικία του αοίδιμου Αρχιεπισκόπου Αθηνών κυρού Σπυρίδωνος και ή τεράστια τότε έκταση τής πνευματικής δικαιοδοσίας τής Αρχιεπισκοπής, τήν όποία σήμερα καλύπτουν ποιμαντικώς πέντε επί πλέον ιεραί Μητροπόλεις, επέβαλαν στό Ρωγών Διονύσιο νά άσκη ή καθήκοντά του μέ στιβαρό χέρι και αυστηρό φρόνημα. Η άσκηση τής διοικήσεως ύπ' αυτου δέν διωλίσθησε σέ κατάχρηση εξουσίας ή σέ προσωπικές αντιπαραθέσεις. Είναι χαρακτηριστική ή πρώτη άποτυπωμένη άποψη του για τήν έκκλη-

σιαστική διοίκηση· «...Η Έκκλησία είναι μία ως προς τήν διοίκηση. Είς τήν Έκκλησίαν ύπάρχει μία κανονική και ιερά τάξις πού τήν καθώρισεν ο ιδρυτής της, ο Κύριος ήμων Ίησους Χριστός. Ο καθένας εις τήν Έκκλησίαν έχει τήν θέσιν του, όπως εις τό πλοϊον... Είς τήν Έκκλησίαν άπ' άρχής ύπάρχει ή τάξις του Κλήρου και ή τάξις του Λαου, και ή καθεμία άπ' αυτές τάς τάξεις έχει τήν θέσιν της και πρέπει νά ήξέρη τό έργον της. Όποιος δέν τά δέχεται αυτά βγαίνει έξω όχι μόνον από τήν ιεράν τάξιν τής Έκκλησίας, αλλά και από τήν Έκκλησίαν· είναι σχισματικός, άνθρωπος μέ έγωισμόν και μέ ύπεροψίαν πού δέν αναγνωρίζει άλλον επάνω από τόν έαυτόν του και εις όλα δέχεται και ακολουθεί μόνον τήν ιδικήν του γνώμην» (Οικοδομή 1959, φύλ. 24, σελ. 4).

Η έννοια τής Έκκλησίας ως «σώματος του Χριστου» εύρίσκεται στό κέντρον τής όρθοδόξου έκκλησιολογίας. Στην έννοια αυτή οδηγούν και κορυφώνονται και οι δύο άλλες αναλυτικότερες έννοιες περί τής Έκκλησίας ως «λαου του Θεου» και ως «κοινωνίας των πιστών», οι στηριζόμενες στή διδασκαλία του άποστόλου Παύλου, όπως αυτή έχει έρμηνευθή και αναπτυχθή από τήν πατερική και βυζαντινή Θεολογία. Η έννοια και παράσταση αυτή τής Έκκλησίας, δεμελιωμένη στις άγιογραφικές και παραδοσιακές μαρτυρίες, εκφράζει τήν μυστηριακή και άπρόσιτη ουσία αυτής, προσδιορίζουσα, κατά τό δυνατό, τίς διαστάσεις του θαύματος, ένώπιον του όποιου εύρίσκεται, περισσότερο από κάθε άλλον, ο λειτουργός και ο διδάσκαλος τής Έκκλησίας. Ο μέγιστος έκκλησιολόγος άπόστολος Παύλος όμιλεϊ ρητά περί του «σώματος του Χριστου, ο έστιν ή Έκκλησία», και «αυτός έστιν ή κεφαλή του σώματος τής Έκκλησίας» (Κόλ. α' 24-18). Μέ τήν Παύλεια αυτή εικόνα ή Έκκλησία παρίσταται ως πνευματική και ύπερφυής, θεανθρωπίνη κοινωνία, πού περιλαμβάνει τόν άγιο «λαόν του Θεου», ο όποιος συναποτελεϊ μετά των άγγέλων τό μυστικό σωμα του Χριστου. Σ' αυτό

τό μυστικό σῶμα τελεσιουργεῖται «ἡ καινὴ κατὰ Χριστόν ζωὴ ἐν Πνεύματι ἀγίῳ» καὶ χορηγεῖται ἡ χάρις καὶ ἡ σωτηρία καὶ ἡ θεία ζωὴ τῆς Κεφαλῆς σέ ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος (Ιω. Καρμίρη, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιολογία, σ.128). Κατ' αὐτό τόν τρόπο, ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματος ἐνώνονται μέ τόν Χριστό καί μεταξύ τους εἰς «ἐν σῶμα ἐν Χριστῷ, τό δέ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη», καί εἶναι «εἷς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Τίμ. ιβ' 5, Α' Κορινθ. ι' 17) καί ζοῦν «ἐν αὐτῷ», ὁ δέ Χριστός «ζῆ ἐν αὐτοῖς». Ὁ ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας διδάσκει, ὅτι οἱ πιστοί ἐνούμενοι μέ τόν Χριστό διά τοῦ βαπτίσματος καί ζῶντες «ἐν αὐτῷ», γίνονται «σύσσωμοι καί σύζωοι» Χριστοῦ καί «υἱοί Θεοῦ», ὥστε

«τὴν φύσιν αὐτῶν Θεοῦ τιμῆ τιμηθῆναι... ὡς ὁμότιμον καί ὁμόθεον τῇ θείᾳ φύσει γεγενῆναι» (Ἑρμηνεία τῆς Θείας Λειτουργίας). Ἔτσι βιώνεται ἀπό τούς πιστούς ἀπό τώρα ἡ «καινὴ κτίσις» (Γαλ. δ' 15). Ὁ Χριστός, ἀροῦ κατήργησε τὴν φθορά καί τόν θάνατο ἐδημιούργησε «ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί δι' αὐτῆς» τὴν καινὴ κτίση, διδάσκει καί ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

Γι' αὐτὴ τὴν ὀρθόδοξη βασικὴ διδασκαλία περὶ τῆς Ἐκκλησίας, παράλληλα μέ τὰ ἄλλα σημαντικότερα κεφάλαια τῆς ἐκκλησιολογίας, ὁ Κοζάνης Διονύσιος ἀγωνίσθηκε ἐπὶ δεκάδες χρόνια, μέ σκοπὸ νά διδάξη τόν κληρο καί τόν λαό περὶ τοῦ τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ποιός ὁ σκοπός τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ λιτότητα τοῦ ἐπισκόπου Διονυσίου ἐφαίνετο στὰ ἄμφια του καί στὰ ἐγκόλπια του. Οὐδέποτε ἔδειξε ἀδυναμία ἢ προτίμηση στὴν ἀρχιερατικὴ ἀμφίεση. Καθαρὰ καί σιδερωμένα ἄμφια, ναί, ἀλλά περι-

λαμπρα καί κεντητὰ ὄχι. Στὴ διάθεσή του αὐτὴ ὀφείλεται καί τό γεγονός, ὅτι κατὰ τὰ τελευταία εἴκοσι χρόνια τῆς ἀρχιερατείας του δέν ἐχρησιμοποίησε τὴν ἀρχιερατικὴ μίτρα, παρά μόνο κατὰ τίς μεγάλες Δεσποτικὲς Ἑορτές, τοῦ ἁγίου Νικολάου καί στὴν ὀνομαστικὴ εορτὴ του. Ἐγνώριζε νά διαπιστῶνῃ καί νά ἐκτιμᾷ τὴν αἰσθητικὴ ἀξία καί τέχνη τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων, ἀλλὰ δέν τὰ ἤθελε γιὰ τόν ἑαυτό του. Ὁ σκοπός μας εἶναι, ἔλεγε, νά λειτουργοῦμε ἱεροπρεπῶς, νά εὐλογοῦμε καί νά κοινωνοῦμε τόν λαό.

Ἔλα τὰ ἄλλα ἐπονται.

Ὁ μακαριστός Δεσπότης μας ἀγαποῦσε τόν ἄνθρωπο γενικῶς. Εἰδικότερα ὅμως ὅσους ἀπέτυχαν ἢ ἔδοκιμάστηκαν

στὴ ζωὴ τους. Ὅσο μπορούσε, ἐφρόντιζε γιὰ ὅλους. Δικαιολογημένα ὑπῆρξε φιλοσυγγενής, διότι ὅλοι οἱ συγγενεῖς του τόν ἐσέβοντο, τόν ὑπελόγιζαν καί τόν ἀγαποῦσαν, καί βεβαίως ἦσαν ἀριθμητικὰ πολλοί. Σήμερα ζοῦν μόνον πέντε ἀπὸ τὰ 15 ἀδέλφια του καί οἱ ἀνεψιοὶ φθάνουν τούς 50. Σκέπτομαι, ἐπ' εὐκαιρίᾳ, ὅτι μέ τέτοιες οἰκογένειες ἐπέζησε ἡ Ἑλλάδα μας, ἡ ὁποία σήμερα κλαίει καί θρηνεῖ γιὰ τὰ παιδιά της ποὺ τὰ στερεῖται ἀπὸ τίς ἀμβλώσεις καί τὴν ἠθελημένη ὀλιγοτεκνία. -Κάνετε πολλά παιδιά, διαπαιδαγωγῆστε τα σωστά κοντὰ στὴν Ἐκκλησία, γιὰ νά δῆτε καί σεῖς καί κεῖνα προκοπή, ἔλεγε ὁ Γέροντας Διονύσιος.

Μία ξεχωριστὴ πνευματικὴ χαρὰ γιὰ τόν ἀοίδιμο Μητροπολίτη μας Διονύσιο ἦταν νά βλέπῃ ἐπιτυχημένους τούς κληρικούς τούς ὁποίους ὁ ἴδιος ἐχειροτόνησε. Ἡ ἀγαθὴ διάθεσή του ὑπὲρ τῶν ἐπιτυχημένων κληρικῶν, πρεσβυτέρων (ἐγγάμων ἢ ἀγάμων), ἐπισκό-

πων και Μητροπολιτων, εκδηλωνοταν με τους καλους λογους του γι' αυτους και με την αναγνωριση του εργου των. Συνηδης εκφραση του ηταν: -Θαυμαζω γι' αυτα που κανουν. Ευχομαι να ειναι καλα και να ποιμαινουν τον λαο σωστα. Μια προσθετη ικανοποιηση για τον Γεροντα Κοζανης ηταν πως αξιωθηκε να δη δικους του συνεργατες ιερομοναχους κληρικούς, να λαμβανουν, δια της Χαριτος του Θεου, και τον τρίτο της Ίερωσύνης βαθμό, δηλαδή του επισκόπου και Μητροπολίτου της Έκκλησίας της Ελλάδος. Τό γεγονός αυτό στά πολύ ώριμα χρόνια του επληρουσε την καρδιά του από χαρά και ευγνωμοσύνη προς τον Χριστό και την Έκκλησία.

Ο μακαριστός Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

ΨΑΡΙΑΝΟΣ, Ίεράρχης της Έκκλησίας άξιος, ως χρυσορρόας ποταμός, «ταίς καλαις αναβάσεσι, πλημμυρεί τά χρυσόρρειδρα της άθανασίας χεύματα και τροφήν άμβροσίας καρποδοτών, διά της ύψηλης δευγορίας» στίς δικές μας ήμέρες και προς δόξαν Θεου επί πλέον άνεδείχθη: πρότυπο ιερατικής αυτοσυνειδησίας, στέλεχος όρθοδόξου θεολογικής και θύραθεν παιδείας, ψυχή φιλότεχνος και ευαίσθητος, ποιμήν συνέσεως και σωφροσύνης, γεροντική μορφή ταπεινώσεως και ύπομονής, ύπόδειγμα έκκλησιαστικής ευταξίας και συνοδικής πειθαρχίας, της πίστεως έμπνευστής και των έργων τηρητής, του θείου Λόγου ίεουργός, του ίερού Θυσιαστηρίου Αρχιδύτης και της αιωνίου του Χριστου Βασιλείας ζητητής. Αίωνια αυτου ή μνήμη!

Β) Τό διδακτικό και ποιμαντικό έργο του Σεβ. Μητροπ. Κοζάνης

Τί είμεθα μέσα στην Έκκλησία οί πιστοί, πως πρέπει να σκεπτόμεθα και πως σωζόμεθα μέσα σ' αυτήν. Δέν άποτελει ύπερβολή, εάν λεχθί, ότι από της άπελευθερώσεως του Χριστιανικου Γένους των Έλλήνων και μέχρι σήμερα ουδείς άλλος έκκλησιαστικός ποιμένας έδίδαξε τόσο συστηματικά όσο και υπεύδυνα, τόσο θεολογικά όσο και εύληπτα, τόσο πειστικά όσο και επίμονα, τά περι της Έκκλησίας του Χριστου και των πιστων αυτης, όσον ο Κοζάνης. Τολμω να σημειώσω ότι, ενωρίτερα από την άνάπτυξη της έκκλησιολογίας ως βασικωτάτου τομέως της επιστημονικής θεολογίας, αυτός πρώτος έδίδαξε, εκήρυξε και έγραψε άπευδυνόμενος προς τον λαο, με δεμελιωμένα στην πίστη έκκλησιολογικά διδάγματα. Αυτός πρώτος διεκήρυξε την άνάγκη της καλλιέργειας γνησιου έκκλησιαστικου φρονήματος μέσα στο πλήρωμα της έλλαδικής Έκκλησίας. Αν έρευνήσουμε τά κείμενα της προπολεμικής και της πρώ-

της μεταπολεμικής περιόδου, για να ανακαλύψουμε ποιμαντικό και διδακτικό λόγο, έμποτισμένο από την πατερική διδασκαλία περι της Έκκλησίας του Χριστου, δέν δά κατορθώσουμε να βροΰμε αυτό τό πλούσιο τραπέζι, που με την πραγματεία του και τον γραπτό κηρυκτικό λόγο του προσέφερε ο Κοζάνης, έδω και πενήντα χρόνια. Αυτός ο λόγος ώθησε πολλούς από μās τους νεώτερους να άποσπασθοΰμε από την άιχημρότητα του ξηρου επιστημονικου λόγου, του επηρεασμένου από την Δύση και την λογικοκρατία της ευρωπαϊκής σκέψης. Αυτός ο λόγος, ό γεμάτος από Έκκλησία, από Παράδοση, αλλά και από μουσική, μās ώθησε να μεταστοΰμε από την άριθμημένη και καταλογογραφημένη ήδικολογία. Έτσι ώστε, από την ύποταγή σε άλλότριους χριστιανικούς τύπους, να βρεθοΰμε στην άνάσταση της βιώσεως του μυστηρίου της Έκκλησίας και στη θέα του Ουρανου, μέσα από την άνώνυμη ευχαριστιακή σύναξη της Κυ-

ριακῆς στό ναό τῆς ἐνορίας μας. Δέν παραδewροῦμε στό σημείο αὐτό τήν συμβολή μερικῶν διακεκριμένων θεολόγων. Ἄλλ' ὁ Κοζάνης πρῶτος διεκήρυξε ὑπεύθυνα καί δημόσια· «σκοπός τῆς κάθε Ἱεραποστολικῆς μας προσπάθειας δέν εἶναι νά πάρουμε τούς Χριστιανούς ἀπό τήν Ἐκκλησία καί νά τούς μπάσωμε στήν αἶδουσα. Σκοπός μας πρέπει νά εἶναι νά πάρουμε τούς Χριστιανούς, ἀπό τίς ὁποιοσδήποτε αἰδουσες καί νά τούς εἰσαγάγωμε στήν Ἐκκλησία».

Τά κείμενα τοῦ Κοζάνης εἶναι μεστά ἀπό ἐκκλησιολογικά νοήματα. Ὅλα μεταδίδουν ἡ ἀπτηοῦν τήν ἀγιογραφική διδασκαλία καί τήν πατερική σκέψη. Στό πρῶτο βᾶδρο τῆς διδακτικῆς γραμμῆς του, ἡ πίστη καί ἡ ἐνότῃς τῆς πίστεως. Γράφει· «Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία ὡς πρός τήν πίστιν. Ὅσοι ἀνήκουν εἰς τήν Ἐκκλησίαν, ὅσοι εἶναι ζωντανά μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, δέν ἡμποροῦν ὁ καθένας νά ἔχη ἰδικήν του πίστιν. Ὅπως εἰς τό ἀνθρώπινον σῶμα τά διάφορα μέλη, ἄν καί τό καθένα ἔχει ἰδικήν του λειτουργίαν, ὅμως δέν ἐπαναστατοῦν τό ἓνα ἐναντίον τοῦ ἄλλου καί δέν χωρίζονται, ἔτσι καί εἰς τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας· ὅλα τά μέλη, ὅλοι οἱ πιστοί ἔχουν ἓνα φρόνημα, μίαν πίστιν, μίαν κεφαλήν, ἓνα αἶμα, τό αἶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μεγάλη οἰκογένεια μέσα στήν ὁποίαν οἱ Χριστιανοί εἶναι ἀδελφοί, μέ τά ἴδια αἰσθήματα ἀγάπης μεταξύ των, πού πηγάζουν ἀπό τήν μίαν πίστιν πού ἔχουν ὅλοι εἰς τόν Ἰησοῦν Χριστόν» (Οἰκοδομή, 1959, φύλλον 24, σ. 2). Γιά τό ἴδιο θέμα σέ συνδυασμό μέ τήν ἀλήθεια καί μέ τήν διδασκαλία περί τῆς τάξεως στήν Ἐκκλησία, ὁ Κοζάνης καταγράφει μέ ἀδρές γραμμές καί καθαρή ὀρθόδοξη σκέψη, ὅτι «ἡ Ἐκκλησία εἶναι σῦλος καί ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας. Ἡ Ἐκκλησία μόνον κατέχει καί διδάσκει τήν ἀλήθειαν, τήν ὀρθήν πίστιν καί τήν εὐθεῖαν ὁδόν τῆς σωτηρίας, καί μόνον ὅποιος μένει εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί ἔρχεται ὡς ἀπεσταλμένος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καί ἀποστολος τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἄλλοι, ὅπως τούς

λέγει ἡ θεία Γραφή, εἶναι ψευδοπροφήται καί ψευδάδελφοι· δέν κηρύττουν τόν Χριστόν, ἀλλά τόν ἑαυτόν τους, δέν ζητοῦν τό συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά τό ἰδικόν των συμφέρον. Τέτοιοι ἄνθρωποι ἐδημιούργησαν ἀπ ἀρχῆς εἰς τήν Ἐκκλησίαν τά σχίσματα καί τās αἱρέσεις καί ἐναντίον αὐτῶν ἐπάλαισαν οἱ ἱεροί Πατέρες, οἱ κανονικοί ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας. Διότι πάντοτε αὐτό ἐπεκράτησεν ὡς κανὼν εἰς τήν Ἐκκλησίαν, ὅποιος δηλαδή ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν καί ἀρνεῖται τήν κανονικήν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καί ἔτσι ζημιώνει καί χαλᾶ τήν ἱεράν τάξιν καί τήν ἀγίαν ἐνότητα τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, αὐτός δέν στέκει καλά ὡς Χριστιανός» (Οἰκοδομή, 1959, φύλλον 24, σ. 5). Ἡ Ἐκκλησία μᾶς παρέδωκε τήν πίστη· «Δέν εἶναι ἀμάρτυρος καί ἀνεύθυνος ἡ πίστις μας, δέν εἶναι χθεσινή καί ἀδοκίμαστος. Ἐκείνη πού μᾶς παρέδωκε ὅ,τι πιστεύομεν καί μᾶς διδάσκει πῶς νά πιστεύομεν εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ὁφείλομεν νά τό γνωρίζωμεν καλά καί νά τό ἐκτιμῶμεν δεόντως, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑπεύθυνα μᾶς παραδίδει τās ἀληθείας τῆς πίστεως, μᾶς ἐρμηνεύει τās Γραφᾶς καί «ἀπό βρέφους» μᾶς μανθάνει τά «ἱερά γράμματα». Ἐκεῖνα τά γράμματα, πού δέν εἶναι γινῶσις τοῦ κόσμου καί σοφία ἀνθρώπινη ἀλλά σοφία «ἄνωθεν κατερχόμενη», «ρήματα ζωῆς αἰωνίου», «σωτηρία ψυχῶν»... ὀφείλομεν ἀκόμη νά γνωρίζωμεν καί τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἐκτός τῶν ἄλλων καί ὡς πρός τήν ζωὴν καί τήν ἱστορίαν τῆς, τούς ἀγῶνας τῆς, τούς διωγμούς τῆς, τά παθήματά τῆς, τās νίκας τῆς καί τούς θριάμβους τῆς» (Οἰκοδομή, φύλλον 6, σελ. 6). Ἡ διδασκαλία περί τοῦ τί εἶναι Ἐκκλησία δὴκει σέ ὅλα τά γραπτά κείμενα τοῦ Κοζάνης. Εἶναι ὁ ἀγῶνας του καί ἡ ἀγωνία του νά διδάξη τόν λαό τοῦ Θεοῦ, ὅτι «σάν θεία καί κραταιά πνευματική δύναμις εἰς τόν κόσμον ἡ Ἐκκλησία, σάν κιβωτός σωτηρίας, πού διασῶζει τούς ἀνθρώπους ἀπό τόν πνευματικόν καί ἡθικόν κατακλυσμόν, πού συγκρατεῖ τούς λαούς, ὥστε νά μή καταντήσουν ὄχλοι καί τά πρόσωπα, ὥστε νά

μή γίνουν ἀριθμοί, σάν τέτοια ἡ Ἐκκλησία, πού τήν ἴδρυσεν ὁ Χριστός, πού τήν συγκροτεῖ τό Ἅγιον Πνεῦμα, πού τήν ποτίζει τό αἷμα τῶν μαρτύρων καί τήν σκάπτει ὁ κόπος τῶν Ὁσίων καί τῶν Δικαίων, εἶναι ἡ ἀκατάλυτος πνευματική δύναμις εἰς τόν κόσμον «πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς» (Οἰκοδομή 1962, φ. 2, σ. 8).

Τό συγγραφικό ἔργο τοῦ Κοζάνης Διονυσίου εἶναι μία ἐκτεταμένη πνευματική παραγωγή, ἕνας σπάνιος καρπός διδακτικῆς προσφορᾶς καί ποιμαντικῆς διακονίας, μία πρότυπη καί πρωτότυπη πορεία τοῦ λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἱερουργοῦ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀποστόλου τῆς ἀγάπης. Τό ἔργο αὐτό, ἀκέραια ὀρθόδοξο, φέρει τήν προσωπική σφραγίδα καί τόν ἐκκλησιαστικό χαρακτήρα τοῦ δημιουργοῦ του. Παρουσιάζει μία ἐννοιολογική ἀνέλιξη καί μία συνεχῶς προϊούσα θεολογική σκέψη, ὅπου ἡ ἐννοια καί ἡ σκέψη, σπληνίζομενες στίς πηγές τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως καί ἐπεκτεινόμενες στήν πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς τους, ἀποβλέπουν σταθερά στήν ἀναγωγή τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν κόσμο στήν Ἐκκλησία, ἀπό τήν βιοτική μέριμνα στό δυμίαμα τῆς λατρείας, ἀπό τά ἐπίγεια στό οὐράνια. Ὁ λογισμός τοῦ Κοζάνης εἶναι σίγουρος καί σταθερός. Ξεκινáει ἀπό τήν ἀρετηρία τοῦ θείκου-ἱεροῦ Λόγου, ντύνεται μέ τόν μανδύα τῆς Παραδόσεως, ὑποκλίνεται μπροστά στήν αἰώνια Ἐκκλησία, συλλαμβάνει τά μηνύματα τῶν ἀνθρωπίνων προβληματισμῶν καί βηματίζει πρός τό αἴσιο τέρμα μίας ζωῆς γεμάτης καί παραδομένης στό χέρι τοῦ Θεοῦ. Ὅλα αὐτά τά στοιχεῖα εἶναι πηγαῖα καί ἀληθινά. Τό λεκτικό περίβλημα τῆς σκέψεώς του εἶναι δωρικοῦ χαρακτήρα, μέ ἀποτέλεσμα νά διαθέτη μία ἀμεσότητα ἐπιρροῆς στόν ἀκροατή ἢ στόν ἀναγνώστη. Δεξιότηχης στόν χειρισμό τοῦ γραπτοῦ λόγου ὁ Κοζάνης, γνωρίζει πότε πρέπει νά χρησιμοποιήσει ποιητικό ἕφος καί πότε τήν λιτή διδασκαλία. Ἡ ἐνδιάθετη ποιητική ικανότης του ὑποτάσσεται στή λογική τῶν ἐνοιῶν καί τῆς ἐπαγωγικῆς μεθόδου, γιά νά ἐπιτευχθῆ

ἄμεσα ὁ στόχος τῆς διδασκαλίας. Ποιητικά γράφει μόνον ὅταν θέλει καί ὅταν πρέπει. Δέν δανεῖζεται εὐκολα ιδέες ἀπό ἄλλους, ἐνῶ τά θέματα τῶν συγγραφεῶν του εἶναι καί θέματα τῶν προφορικῶν συζητήσεών του. Ἡ ἀναφορά του στό ἐκκλησιαστικά, θεολογικά καί ποιμαντικά θέματα εἶναι διαρκῆς καί ἐνίοτε μονότονη στίς ἀναστροφές του. Ὅποιος γνωρίζει τό φρόνημά του, αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά τόν ἀκούει διδασκόμενος. Ὁ Κοζάνης προσδίδει στό γραπτό λόγο του μία ἀσυνήθιστη ἐννοιολογική πειθαρχία, ἐνῶ ἐξωτερικά παρέχει τήν εἰκόνα τοῦ μέτρου, πού ὁ ἴδιος ἐπιβάλλει. Οἱ συγγραφές του μέ τίς μετρημένες καί ἰσομεγέθεις παραγράφους καθρεπτίζουν τήν εἰκόνα τῆς τάξεως, τῆς σειρᾶς καί τῆς ἐπιμελείας καί αὐτῶν ἀκόμη τῶν δοκιμίων του. Ὁ Κοζάνης Διονύσιος, ὁ λειτουργός καί ποιμὴν, ὁ συγγραφέας καί διδάσκαλος, διαθέτει τό πῖο ὀργανωμένο θεολογικό σπουδαστήριον καί τήν ἀρτιώτερη βιβλιοθήκη γιά μελέτη καί συγγραφή. Εἶμαι αὐτόπτης μάρτυς τοῦ κόπου καί τοῦ μόχθου του, τῆς ἐπιθυμίας καί τοῦ ἀγῶνα του, νά διαβάσῃ, νά μάθῃ, νά ἀντιληφθῆ, νά σχολιάσῃ, νά σημειώσῃ, νά γράψῃ καί νά ἀνακοινώσῃ «ἐπ' ἐκκλησίας», ὅ,τι ὑπηρετεῖ τόν κλῆρον καί τόν λαόν στήν κατανόηση τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας καί στήν οἰκείωση τῆς δωρεᾶς τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Ὅπως ἡ συγκρότηση τῆς βιβλιοθήκης του ἄρχισε ἀπό τά ἀπλᾶ Κυριακοδρόμια γιά νά φθάσῃ σήμερα σέ ὅ,τι καλύτερο διαθέτει ἡ θεολογική γραμματεία, ἔτσι καί ἡ συγγραφική-διδασκτική παραγωγή του ξεκίνησε ἀπό ἕνα γραπτό δακτυλογραφημένο κήρυγμα, πού ἔμπαινε στόν πίνακα τῶν Ἀνακοινώσεων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παύλου ὁδοῦ Ψαρρῶν τῶν Ἀθηνῶν, γιά νά φθάσῃ στίς πολυσέλιδες μεθοδικῆς καί βαθυνοῦστατες ἐκδόσεις τῆς δεκαετίας 1980-1990. Εἶναι νά χαίρεσαι καί νά θαυμάζῃς αὐτήν τήν πορεία. Εὐχυσμός καρπός ἐπίμονης δουλειᾶς καί ἀπόδειξη τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος στόν τίμιον ἐργάτη τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον

τῷ ποιητῇ Ἐπισκόπῳ Διονυσίῳ Ψαριανῷ
Δέκα ἔτη ἀπὸ τὴν κοίμησίν του (1997-2007)

Ἄγιε Γέροντα,
θαρρῶ σὲ βλέπω ἀκόμη,
πίσω ἀπ' τὰ χρυσὰ γυαλιά σου
σκυμμένο πάνω στὰ χαρτιά
καὶ στὰ βιβλία σου,
καὶ μὲ τὴν πέννα,
πού 'χε γίνει ἔκτο δάχτυλό σου
νὰ γράφεις τὴν «Οἰκοδομή»
τὸ «Λόγο Παρακλήσεως»,
ν' ἀφήσεις τὴν ἀρχιερατικὴ σου
«Μαρτυρία».

Ἐφυγες,
ἀπὸ τὰ θαλασσοπληκτα βράχια
τῆς ἀνεμοδαρμένης Ἄνδρου,
μὲ τοὺς ἐφοπλιστές, τοὺς ναυτικούς
καὶ τοὺς καπεταναίους
γιὰ νὰ ἴρθεις στὰ ψηλὰ βουνά μας
καὶ στὰ ἔλατα
νὰ περπατήσεις, ναυτικός ἐσύ,
σὲ ρεπιασμένα Κάστρα
καὶ σ' ἄγρια κράκουρα
τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας νὰ γνωρίσεις
ἓνα λαὸ Κυρίου ἀλλοιώτικο,
πού τοῦ ἴδωκες ὅλη σου τὴν καρδιά
καὶ τὴν εὐγένεια τῆς ψυχῆς σου
κι ἐκεῖνος σ' ἔκανε δικό του καὶ σ' ἀγκάλιασε
σὰ νὰ ἴσουν γεννημένοι γιὰ τσοπάνος τους
-τόσο σ' ἀγάπησε!

Ἄγιε Γέροντα, μοῦ ἀρέσει νὰ σὲ βλέπω,
ὑστερ' ἀπ' τὴ θεία Λειτουργία,
ν' ἀποκρυπτογραφεῖς κτιτορικὲς ἐπιγραφές,
χρονολογίες,
στὴ δαμποφωτισμένη ἐκκλησιά
τοῦ Ἁγ-Προδρόμου, ἢ σ' ἄλλα μέρη
καὶ νὰ κρατᾶς πολύτιμο ἡμερολόγιο
μὲς στὰ χαρτιά σου

γιὰ τὴ μεγάλ' «Οἰκοδομή»
πού στὰ μισὰ τοῦ πλοῦ
ἔμεινε, νὰ τὴν συνεχίσουν ἴσως οἱ διάδοχοί
σου. Σὲ ἀντικρύζω στὶς κατοτοπιές
τοῦ Ἁγ Νικάνορα στὴ Ζάβορδα
ν' ἀνηφορίζεις μὲ τρανοὺς Δασκάλους,
νὰ τοὺς δείξεις
τὸ σπάνιο τεφαρίκι τὸ παλιὸ χειρόγραφο
μ' ὀλόκληρο τὸ λεξικὸ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου,
ἔχοντας δίπλα σου τὸ Νίκο Δελιαλῆ,
ἀκάματον ἐργάτη τῶν Γραμμάτων,
κι ἄς ἦταν σχεδὸν ἀγράμματος!

Σ' ἀκούω νὰ συμβουλεύεις
ἦπια τοὺς χριστιανοὺς
καὶ τοὺς ὀλιγογράμματους παπάδες,
σὰν πατέρας, καὶ νὰ τοὺς λὲς
γιὰ τ' ἀμαρτήματα τῶν ρασοφόρων
καὶ τ' ἀγνοήματα τῶν χριστιανῶν μας.
Τοὺς διδάσκεις
ἀκόμη, πῶς νὰ κάνουν
(σὲ μιὰ σύναξη στὸ Σιόποτο)
κάρβουνα μὲ τὸν τρόπο τῶν παλιῶν,
νὰ μὴν καπνίζουν
ὅταν θυμιάζουν μὲς στὶς ἐκκλησιές τους,
κι ὄχι μόνο
πῶς νὰ διαβάζουν κατασκευτικὰ ἔσπερινὸ ἢ
ὄρθρο,
καὶ τίς εὐχές τῆς θείας Λειτουργίας, ὅπου
ἔβαζες σὲ ὅλα τὴ σφραγίδα σου,
μὲ τὴν ἀπλότητα, τὴν ποίηση καὶ τὴ λιτὴ
γραμμὴ
τῆς μουσικῆς βαρειᾶς φωνῆς σου.

Οἱ Κοζανίτες δὰ θυμοῦνται πάντα
τὴν πομπὴ ἐκεῖνη τὴν ἐξαίσιον
ἀπ' τὴν ἀρχοντικὴ Μητρόπολη
στὸν Ἁγ Νικόλα στὸ Μεγάλον Ἐσπερινόν,

κάθε Σάββατο μ' ὄλους τοὺς ἱερεῖς καὶ δια-
κόνους, ὅπου ἡ ἐκκλησιὰ ἦταν σωστὸς
τόπος ὑπερουράνιος
κ' οἱ κληρικοὶ ντυμένοι στὰ χρυσά τους τ'
ἄμφια πρήγιπες σὲ καιροὺς Βυζαντινοὺς
καὶ Ἄγγελοι δορυφοροῦντες τὸν Μεγάλο
Ἀρχιερέα
κι ἐμβαδύνοντας
στὰ μυστικὰ νοήματα τῶν ἱερῶν λειτουρ-
γικῶν κειμένων.

Ἀκόμη, σὲ θυμοῦμαι, ἅγιε Γέροντα,
στὶς ἱερεῖς στιγμὲς τῶν ἐγκαινίων, λευκοφο-
ρεμένος,
νὰ ψάλλεις «κάλαμον καὶ σπόγγον»,
τὰ φτωχὰ μου ψαλμικὰ ἐρανίσματα,
ὅπως τὰ ἔφερ' ἡ στιγμή, τότε στὴν Κίμωλο,
στοῦ παπα-Γιάννη τοῦ Ράμφου τὸ ναό
-καὶ στὸν Ἄη-Γιώργη τῆς Λευκοπηγῆς
νὰ λὲς στοῦ Γιάννη τοῦ Ζηκόπουλο:
«τὸν ὕμνο τοῦτο,
τὸν πρωτοέφαλε στὴν Κίμωλο,
πρὶν ἀπὸ χρόνια,
ἓνας δικός σας ποιητής,
δικός σας ἄνθρωπος...»

Σὲ βλέπω, ἅγιε Γέροντα,
κάτω ἀπ' τὶς ἀνθισμένες
πλαγιές, πηγαίνοντας πρὸς τὸ Ἀηδονοχώρι,
καθὼς καὶ πῶς ἀγνάντευες ἀπ' τὸν Πεντά-
λοφο τὰ ἔλατα στὰ κορφοβούνια, τὶς ὀξιές,
τὶς καστανιές καὶ τὰ πλατάνια,
στὶς γύρω ρεματιές. Τὸ βλέμμα σου ἀγκά-
λιαζε θαυμαστικὰ κι ἀχόρταγα τὴν Κτίσι
τοῦ Θεοῦ, ἀέναη ἀγάπη κι εὐλογία,
λειτουργία στοῦ Λαοῦ Κυρίου!
Κι ὅλα νὰ ψάλλουν ὕμνους, ὅπως τότε,
ὅταν βάφτιζες στὰ ρεῖδρα
τοῦ Ἀλιάκμονα τὸ Βασιλάκη,
ποὺ ἔκλαιγε καθὼς εἶχες ἀργήσει
ἀπὸ τὴ λειτουργία τῆς Μονῆς Ζδανίου
καὶ πεινοῦσε, κι ἔλεγες:
«μὲ τὸ κλάμα τοῦ νεοφωτίστου ἐναρμονί-
ζονται τὰ κύματα τοῦ ποταμοῦ,

καὶ τῶν ἐρωδιῶν τὰ μινυρίσματα,
κρατώντας ἴσο τὴν Ἀκολουθία
τοῦ Βαπτίσματος...!»

Σαράντα τόσα χρόνια, Γέροντα,
τσοπάνος στὰ ψηλώματα
κι ἔμεινες, μὲ τὴν κοίμησή σου,
ἐδῶ, στ' ἀγαπημένα σου χώματα
κι ἄφησες τὸ σκῆνωμά σου,
μὲ τ' ἀσκητικά σου χέρια
νὰ εὐλογοῦν τοὺς χριστιανοὺς,
ὅπως στὴ λειτουργία,
καθὼς τοὺς μοίραζες μαζί μὲ τὸ ἀντίδωρο
ὅλη σου τὴν καρδιά καὶ ὅλη τὴν ψυχὴ σου.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Ὁ πρωτοπρεσβύτερος π. Ἰωάννης Χρήστου, συνα-
ξιάρχης ἱερέας, ὑπῆρξε ἡ πρώτη χειροτονία τοῦ μα-
καριστοῦ κυροῦ Διονυσίου στὴ Μητρόπολη Κοζάνης.
Γιὰ τὸ ἔργο του καὶ τὴν προσφορά του τιμήθηκε τὴν
ἡμέρα τῶν ἐκδηλώσεων στὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναὸ
Ἁγίου Νικολάου ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπο-
λίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλο.

Χαιρετισμός του Νομάρχη Κοζάνης κ. Γεωργίου Δακῆ

Παναγιώτατε Μητροπολίτα Θεσσαλονίκης κ.κ. Ἄνθιμε,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Καρπενησίου κ.κ. Νικόλαε,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Λήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου κ.κ. Ἱερόδεε,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας κ.κ. Θεόκλητε,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας κ.κ. Ἰωήλ,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ σεπτέ μας Ποιμενάρχη κ.κ. Παύλε,
Ἅγιοι Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς,
κ. Γενικὴ Διευθυντὰ τῆς Περιφέρειας Δυτικῆς Μακεδονίας,
κύριοι Δήμαρχοι Κοζάνης, Σερβίων, Αἰανῆς, Καμβουνίων,
κ.Πρόεδρε Ἐρετῶν, κ. Περιφερειάρχᾳ τῆς ΕΛΑΣ, κυρίες καὶ κύριοι,

Εἶναι ιδιαίτερη τιμὴ γιὰ τὴ Νομαρχιακὴ Αὐτοδιοίκηση Κοζάνης καὶ γιὰ μένα προσωπικὰ νὰ μετέχουμε στὴν Ἐκδήλωση μνήμης τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου, μίας ἐξέχουσας προσωπικότητας γιὰ τὴν τοπικὴ μας Ἐκκλησία, γιὰ τὸ Νομὸ μας, ἀλλὰ καὶ πανελλήνια.

Ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κυρὸς Διονύσιος Ψαριανὸς ὑπῆρξε μίᾳ σημαντικῆ ἐκκλησιαστικῆ προσωπικότητα καὶ ἐξέχον πνευματικὸ ἀνάστημα, ποὺ σφράγισε μὲ τὸ ἔργο του ἀνεξίτηλα τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἱστορία τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ 20οῦ αἰώνα. Διαποίμανε δεοφιλῶς, ἐπὶ τέσσερις δεκαετίες τὸν εὐσεβῆ λαὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, διδάσκοντας μὲ τὸ λόγο του, τὸ ἔργο του καὶ τὸ παράδειγμά του.

Ἦταν μίᾳ χαρισματικῆ καὶ πολυτάλαντη προσωπικότητα. Ἐκπλήσσεται κανεὶς μὲ τὸν τρόπο ποὺ συνδυάζονται ἀρμονικότερα στὸ λαμπρὸ του βίο ὁ ἀποστολικὸς ζῆλος καὶ ἡ κοινωνικὴ δράση, μὲ τὴν ὀργανωτικὴ καὶ τὸ διοικητικὸ χάρισμα, καὶ ἡ προσήλωση πρὸς τὴν ἀκρίβεια τῶν Κανόνων, μὲ τὴ φιλόνηρωτη συγκαταβατικὴ καὶ οἰκονομία. Ἡ προσήλωσή του στὴν Ὀρθοδοξία συνδέθηκε ἀρρηκτὰ καὶ ἄριστα μὲ μίᾳ ἔντονη πνευματικῆ ἀνησυχία, τὴν ὁποία μὲ μοναδικὸ τρόπο κατάφερε νὰ τὴ μετατρέψει σὲ συνεχῆ προσφορά καὶ μαρτυρία Χριστοῦ. Λειτουργοῦσε πάντοτε μὲ πατρικὴ ἀγάπη, κάτι ποὺ τὸν ἔκανε ιδιαίτερα ἀγαπητὸ στὸ ποίμνιό του. Ἀξιολογώτατο εἶναι καὶ τὸ πλούσιο συγγραφικὸ του ἔργο, ποὺ κατατάσσεται στὴν κορυφὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ λόγιας

γραμματείας. Ὁ λόγος του, γιὰ τὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ, πάντοτε μεστός, μεθοδικὰ ἀπλουστευμένος καὶ ἀγιογραφικὰ θεμελιωμένος, πλουσιώτατος σὲ ἀπαντήσεις γιὰ καλοὺς προβληματισμούς καὶ ἐποικοδομητικὴ διδασχὴ. Ὁ λόγος του ἔντεχνος καὶ περιεκτικὸς, πάντοτε ζωντανός, εἴτε στὸ ἄρθρο, εἴτε στὸ χρονογράφημα καὶ στὸ διήγημα, εἴτε στὴ μελέτη καὶ στὸ κήρυγμα, ἀποπνέοντας ἕνα λεπτὸ ὀρθόδοξο ἄρωμα. Κράτησε τὴν πένα στὸ χέρι περισσότερο ἀπὸ ἐξηνταπέντε χρόνια καὶ οἱ ὀμιλίες εἶχαν χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς ὑμνογραφίας μας· τὸ πνεῦμα, τὸ χρῶμα, τὴν ἀκροστιχίδα καὶ τὸ ρυθμό.

Θὰ ἤθελα νὰ συγχαρῶ, καὶ διερμηνεύοντας τὰ αἰσθήματα ὅλης τῆς κοινωνίας μας, νὰ εὐχαριστήσω ἀπὸ καρδιάς τὸ Σεβασμιώτατο Ποιμενάρχη μας, Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης κ.κ. Παῦλο

γιὰ τὴν ἐμπνευσμένη ἀπόφαση νὰ διοργανώσει τὴν Ἐκδήλωση τιμῆς καὶ μνήμης πρὸς τὸ μακαριστὸ Μητροπολίτη μας, ὅπως καὶ γιὰ τὴν ἐμπνευσμένη ἀπόφαση νὰ ἀφιερῶσει τὸ παρόν Ἡμερολόγιο τοῦ 2008, στὴ μνήμη τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη Διονυσίου μὲ ἀφορμὴ τὴ συμπλήρωση 10 χρόνων ἀπὸ τὴν κοίμησή του, ὅπως καὶ γιὰ τὴν εὐκαιρία ποὺ μᾶς ἔδωσε νὰ ἀποτιμήσουμε τὸν ἐλάχιστο φόρο τιμῆς πρὸς τὸν ἀοίδιμο Μητροπολίτη Διονύσιο, ἀναλαμβάνοντας ὡς Νομαρχιακὴ Αὐτοδιοίκηση Κοζάνης τὴ δαπάνη ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου γιὰ τὸ 2008.

Ἡ ἀγαθὴ μνήμη τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη μας Διονυσίου, στίς καρδιές ὅλων τῶν Κοζανιτῶν, θὰ εἶναι αἰώνια.

Μετὰ τὴ Θεία Λειτουργία στὴν αἴθουσα «Φίλιππος», ὅπου συνεχίστηκαν οἱ τιμητικὲς ἐκδηλώσεις.

Χαιρετισμός τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ.κ. Παύλου

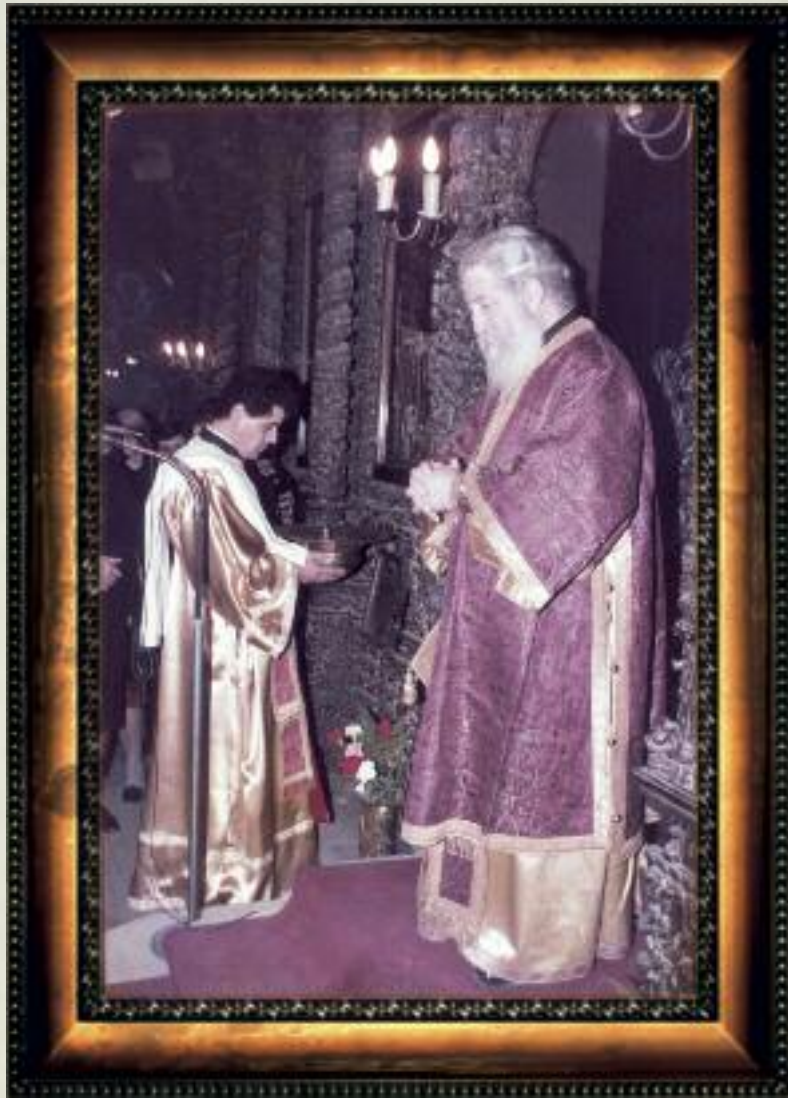
Πολυαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία τὸν Καθεδρικό Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Συλλειτουργήσαν καὶ ἔλαβαν μέρος στὶς τιμητικὲς ἐκδηλώσεις, ποὺ διοργάνωσε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Παῦλος, ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Ἄνθιμος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Νικόλαος, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας κ. Θεόκλητος καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας κ. Ἰωήλ.

Δὲν χρειάζονται περισσότερα λόγια, τὰ εἶπαν ὅλοι οἱ προλαλήσαντες, τὸ λέγει τὸ ἔργο τοῦ μακαριστοῦ κυροῦ Διονυσίου. Ἐπαναλαμβάνω ἐκεῖνο ποὺ εἶπα καὶ στὸ Ναό, ὅτι γιὰ τὴν ταπεινότητά μου εἶναι τιμὴ καὶ εὐλογία, διότι ἔλαχε ὁ κλῆρος, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου, νὰ διοργανώσω αὐτὴ τὴν ἐκδήλωση. Δὲν εἶμαι ὁ ἄμεσος διάδοχός του, ὅμως χαίρω καὶ ἀγάλλω. Εὐχαριστῶ λοιπὸν τὸ Θεό καὶ εὐχομαί νὰ τὸν ἀναπαύει ἐν χώρα ζώντων.

Εὐχαριστῶ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, ποὺ εἶναι σήμερα κοντὰ μας, τὸν Ἅγιο Θεσσαλονίκης, τὸν Ἅγιο Καρπενησίου, τὸν Ἅγιο Λήμνου, τὸν Ἅγιο Ἐδέσσης καὶ τὸν Ἅγιο Φλωρίνης, ποὺ τιμοῦν μὲ τὴν παρουσία τους, εἴτε ὡς πνευματικὰ τεκνία, εἴτε ὡς μαθητὲς τοῦ Μακαριστοῦ, ὅπως ὁ Ἅγιος Ἐδέσσης καὶ ὁ Ἅγιος Φλωρίνης, ἐξ ἡγύπτου καὶ γειτονίας, ἀλλὰ καὶ συνεργασίας. Νὰ εὐχαριστήσω τὴ Νομαρχιακὴ Αὐτοδιοίκηση καὶ τὸν κύριο Νομάρχη, γιὰ ὅσα ἐπραξε, μὲ τὸ νὰ χρηματοδοτήσει τὴν ἐκδοσὴ αὐτοῦ τοῦ μικροῦ φυλλαδίου, ὅμως ἐκεῖνα ποὺ περιλαμβάνονται δείχνουν τὸ μεγαλεῖο καὶ τὸν πλοῦτο τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου.

Γιὰ λόγους δικαιοσύνης πρέπει νὰ συγχαρῶ καὶ τὸν ἐντιμότατο Δήμαρχο Κοζάνης, ὁ ὁποῖος πρὶν ἓνα χρόνο εἶχε τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὴν τιμητικὴ ἐκδοσὴ τοῦ τόμου τῶν 183 ποιημάτων τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου, ἐδῶ στὴν πόλη μας. Καὶ μπορῶ νὰ πῶ ὅτι ὁ περυσινὸς χρόνος καὶ ὁ φετινὸς εἶναι ἀφιερωμένοι στὸ πλούσιο ἔργο τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου. Νὰ εὐχαριστήσω τοὺς συνεργάτες μου στὰ γραφεῖα καὶ ἰδιαίτερως τοὺς δύο πατέρες, τὸν πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη π. Ἀμβρόσιο καὶ τὸν αἰδεσιμολογιώτατο πρωτοπρεσβύτερο π. Δημήτριο Χαρισίου, οἱ ὁποῖοι σήκωσαν τὸ μεγαλύτερο φορτίο αὐτῆς τῆς λιτῆς, ἀλλὰ πλουσίας ὅμως σὲ αἰσθήματα καρδιάς καὶ ἐκφράσεων καὶ ἐκδηλώσεων, ἑορτῆς, ἑορτῆς μνήμης καὶ τιμῆς.

Νὰ εὐχαριστήσω τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλους ὅσους βρέθηκαν σήμερα στὸν Καθεδρικό Ναὸ καὶ ἐδῶ σὲ αὐτὴ τὴν αἴθουσα, τοὺς ἱεροψάλτες μας, τὸν σύλλογο Ἱεροψαλτῶν ποὺ τόσο ὁμορφα ἀπέδωσαν τὰ ποιήματα, τοὺς κόπους καὶ τὴν καρδιά τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου.

«...Ἀφῆστε μέσα στους ανθρώπους, και μὴν ξεριζώνετε, τὴν πίστη και τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ και μιλήστε τους για δικαιούνη και για ἰσότητα και για ἐλευθερία και για εἰρήνη, και για ὅλα ὅσα εἶναι ἀλήθειες και ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ. Ἄν πεθάνετε μέσα στους ανθρώπους τὸ Θεό και ἂν τοὺς γκρεμίσετε τὴν πίστη, μὴν ἐλιθίζετε πῶς τότε θὰ ζήσουν οἱ ἄνθρωποι και θὰ χτίσουν τὴ ζωὴ τους. Για κάτι καλύτερο εἶναι πλασμένος ὁ ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος για νὰ ζήσει! Ζήτημα βέβαια εἶναι πάντα, τὴ θαρροῦμε πῶς εἶναι ζωὴ. Γιατὶ πολλές φορές ἐκεῖνο πού βλέπομε για ζωὴ εἶναι θάνατος. Αὐτὸς ὁ νέος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου μὲ τὸ ἐρώτημά του πρὸς τὸν Ἰησοῦ Χριστό διερμήνευε ἕναν πανανθρώπινο πόθο· «τὶ πρέπει νὰ κάμω, για νὰ κληρονομήσω τὴν αἰώνια ζωή;» –Νὰ ξεχωρίσεις, ἀδελφέ μου, τὸν ἑαυτό σου ἀπὸ τὰ πράγματα, νὰ ἐλευθερωθεῖς ἀπὸ τὴ δουλεία τοῦ ὑλικοῦ πλούτου και ἂν αὐτὸ εἶναι δύσκολο και ἀκατόρθωτο για τοὺς ἄνθρωπους, ἀλλὰ για κείνους πού τὸ θέλουν, τὸ μπορεῖ ὁ Θεός!»

(Ἀπόσπασμα κηρύγματος στὴ ΙΓ' Λουκᾶ).